

Samtök iðnaðarins

Þróunaryettvangur á sviði matvæla

Fræðslufundur

7. október 2008

Ragnheiður Héðinsdóttir

Efni

- Bakgrunnur og aðdragandi
- Þróunarvettvangar í ýmsum löndum
- Íslenskur þróunarvettvangur á sviði matvæla
  - Markmið
  - Erlent samstarf
  - Verkefni

Þróunarvettvangur (European Technology Platform) - bakgrunnur

- Þátttaka iðnaðarins í rannsóknáætlunum ESB takmörkuð
- Rannsóknaniðurstöður skila sér ekki út í iðnaðinn
- Þarfir iðnaðarins þurfa að koma skýrar fram
- ESB hvetur til stofnunar ETP til að koma á nánara samstarfi milli iðnaðar, vísindamanna og annarra hagsmunaaðila
- Iðnaðurinn þarf að taka frumkvæði
- Tekið mið af stefnu ETP við mótun RÁ ESB þar sem við á
- ETP á ýmsum sviðum iðnaðar

ETP - Food for Life

- Áhersla á lífsgæði og heilbrigða lífshætti - barátta gegn lífsstílsjúkdómum

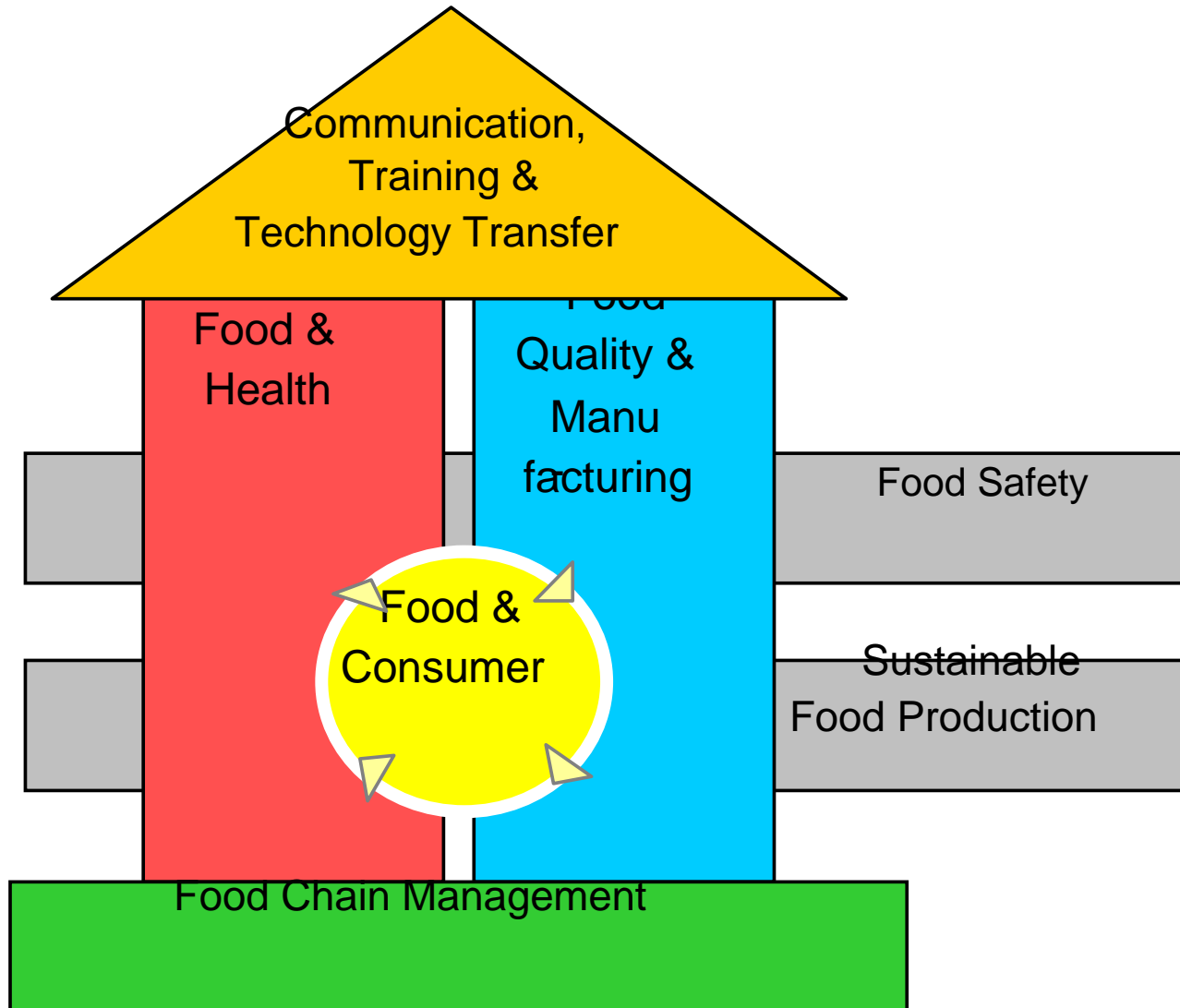
Áherslusvið:

- Matur og neytendur - Food & Consumer
- Matur og heilsa - Food & Health
- Gæði matvæla og framleiðsla - Food Quality & Manufacturing
- Öryggi matvæla - Food Safety
- Sjálfbær matvælaframleiðsla - Sustainable Food Production
- Stjórnun fæðukeðjunnar - Food Chain Management

Samtök iðnaðarins

ETP - Food for Life

Hvernig hefur gengið?

- Stefna ETP og áherslur hafa haft mikil áhrif á mótun kalltexta í upphafi 7 RÁ
- Landsvettvangar í mörgum löndum hafa unnið að því að móta sínar áherslur
- Nú er kallað eftir meiri áherslum frá hverju landi til að móta kalltexta fyrir 2010
  - við getum haft áhrif !

Samhljómur við stefnu Vísinda- og tækniráðs

- Áhersla á samstarf fyrirtækja og vísindastofnana
- Nýta fyrirbyggjandi niðurstöður
- Byggja brýr milli vísindastofnana og fyrirtækja
- Áhyggjuefni að fyrirtæki telja sig ekki hafa neitt til háskólanna að sækja

Framtíðarsýn Matvælaiðnaðarins í SI

- Framtíðarsýn matvælaframleiðnda í SI til ársins 2012
  - „Virk samkeppni“ í matvælaiðnaði og smásöluverslun
  - Matvælaframleiðendur í takt við kröfur og þróun markaðar
  - Kröftug útrás íslenskra matvælafyrirtækja á völdum markaðssviðum
  - Þróttmikil fyrirtæki, heildstæðar lausnir og ánægðir viðskiptavinir
  - Sælkeraleyjan Ísland
- Matvælaiðnaðurinn hefur einsett sér að taka mið af ráðleggingum Lýðheilsustöðvar um næringu og hreyfingu við vöruþróun
- Fellur vel að Food for Life

Ólík sýn ólíkra aðila á matvæli

- Heilbrigðisgeirinn: Vítamín og steinefni
- Næringarráðgjafar: Hráefni sem ætti að meðhöndla sem minnst
- Verðslanir: Vöruflæði
- Manneldisyfirvöld: Ráðleggingar um mataræði
- Stjórnvaldsstofnanir: Matvælaöryggi, reglur um merkingar, fullyrðingar o.fl.
- Matvælafræðingar: Búa til nýja þekkingu á ýmsum sviðum sem iðnaðurinn veit ekki að hann getur nýtt sér
  - » Heimild: Pernille Baardseth og Helge O. Reksnes
- Hlutverk vettvangsins er að sameina alla þessa þekkingu og virkja til nýsköpunar í matvælaíðnaði

Landspróunarvettvangar – helstu verkefni

- Hvetja og hjálpa til við tækniyfirfærslu
- Hvetja til nýsköpunar í fyrirtækjum
- Auka nýtingu rannsóknaniðurstaðna í iðnaði
- Kynna stuðningsumhverfið fyrir iðnaðinum
- Koma á samstarfi um nýtingu rannsóknataækja
- Hjálpa vísindamönnum að finna notendur fyrir rannsóknaniðurstöður

Hlutverk þróunarvettvanga í ýmsum löndum

- Koma á og viðhalda reglulegum samskiptum milli matvælaiðnaðar, rannsóknaaðila, neytenda, ríkisstofnana, stjórnvalda og annarra hagsmunaaðila
- Skilgreina forgangssvið matvælarannsókna í landinu út frá þörfum matvælaiðnaðarins og móta rannsóknastefnu landsins á matvælasviði
- Kanna þarfir fyrirtækja fyrir rannsóknir og nýsköpun
- Skilgreina verkefni og útvega fjármagn til að framkvæma þau
- Hvetja stjórnvöld til að auka framlög til rannsókna og nýsköpunar í matvælaiðnaði

Landspróunarvettvangar – helstu verkefni

- Taka þátt í að móta og hafa áhrif á stefnu stjórnvalda í rannsókn- og nýsköpunarmálum
- Hafa áhrif á stjórnvöld til að
  - fá mikilvægi matvælaíðnaðarins viðurkennt sem áherslusvið í rannsóknum og nýsköpun
  - útvega fjármagn til að starfrækja próunarvettvanginn og til að koma af stað innlendum rannsókn- og nýsköpunarverkefnum á forgangssviðum iðnaðarins

Landspróunarvettvangar – helstu verkefni

- Fylgjast með starfsemi ETP og yfirfæra á heimamarkaðinn
- Koma skilaboðum um áherslur og þarfir heimalandsins til ETP og reyna að hafa áhrif á stefnu þess og forgangsröðun verkefna
- Koma upplýsingum um 7. rannsóknáætlun ESB til fyrirtækja og hvetja þau til að nýta sér hana

Hvað þarf til skapa öflugan þróunarvettvang?

- Virk þátttaka allra hagsmunaaðila
- Skýr stefna
- Aðkoma stjórnvalda
- Fjármagn til að reka vettvanginn
- Setja fram markmið til lengri tíma
- Ekki finna upp hjólið, læra af öðrum

Samtök iðnaðarins

Undirbúningshópur íslenska þróunaryettvangsins

- Samtök iðnaðarins – Ragnheiður Héðinsdóttir
  - Rannsóknarþjónustan Sýni – Guðrún Ólafsdóttir
  - Rannís – Sigurður Björnsson/Katrín Valgeirsdóttir
  - Matís – Oddur Már Gunnarsson
-
- Undirbúningur hófst af alvöru fyrir rúmu ári síðan
  - Kynningarfundur í ágúst 2007
  - Formlegur stofnfundur 27. maí 2008

Samtök iðnaðarins

Stofnfélagar

- Samtök iðnaðarins
- Rannóknþjónustan Sýni
- Rannís
- Matís ohf.
- Samtök fiskvinnslustöðva
- Samtök verslunar og þjónustu
- Samtök ferðaðjónustunnar
- Matvælastofnun
- Neytendasamtökin
- Rannsóknastofa í næringarfræði
- Háskólinn á Akureyri
- Menntasvið Reykjavíkurborgar

Samtök iðnaðarins

Stofnfélagar frh.

- Mjólkursamsalan
- Bændasamtök Íslands
- Vífilfell
- Ferskt pasta
- Nói-Síríus
- Matvæla- og næringarfræðafélag Íslands
- Lýðheilsustöð
- Norðlenska
- Landbúnaðarháskóli Íslands
- Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytið
- Katla

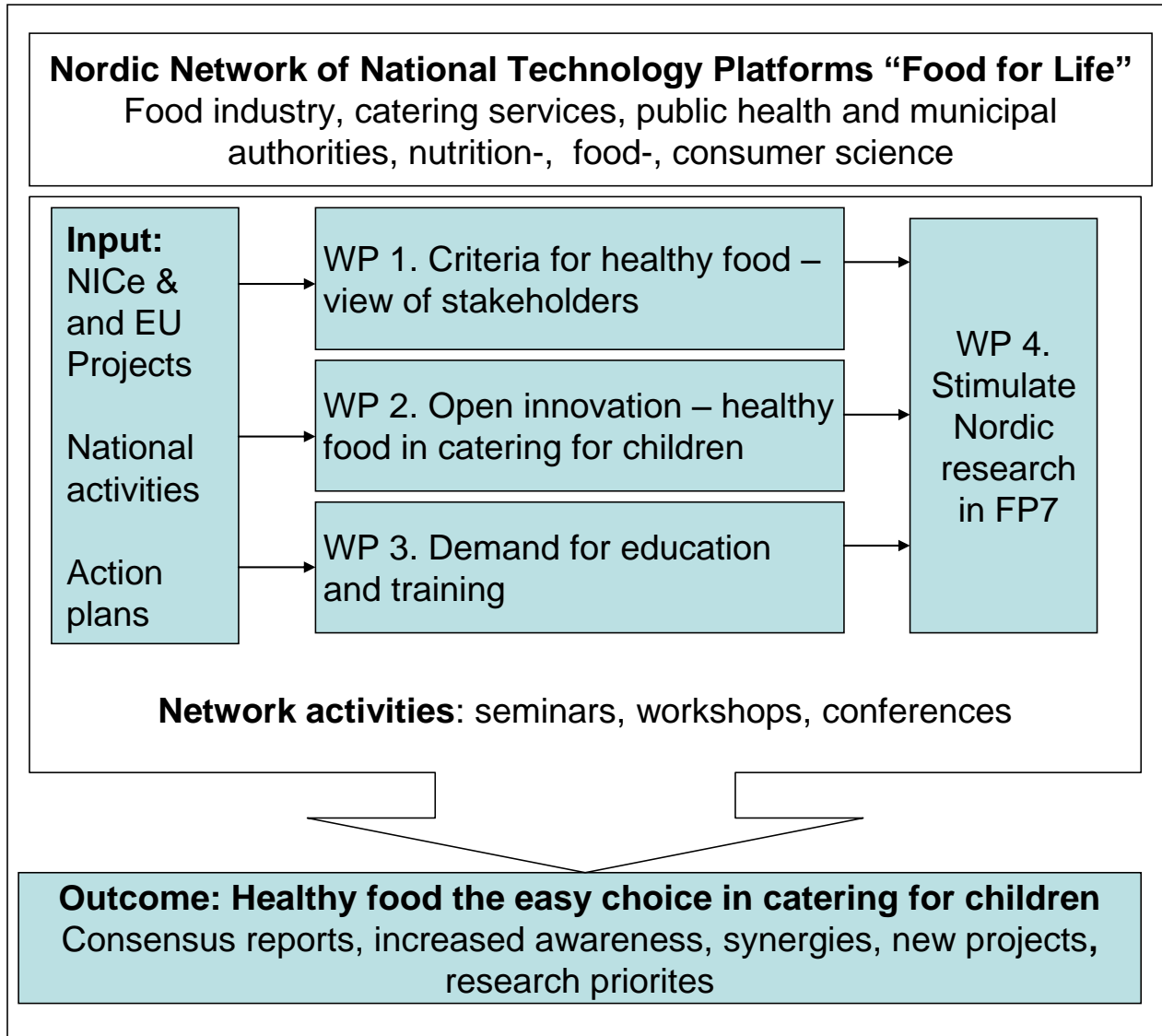
Hvað er búið að gera?

- Efni á vef SI, www.si.is
- Öflugt samstarf við aðra vettvanga í Evrópu
- Fylgst með framvindu ca. Tvisvar á ári
- Stofnað til samstarfs við Norðurlöndin
- Umsókn til NICE – áhersla á mat fyrir ungt fólk
- Skoða möguleika á fjármögnun innan lands til að styrkja starfsemina

Samtök iðnaðarins

Norrænn vettvangur (umsókn) Val á hollu fæði í skólamötuneytum

Mismunandi sjónarmið

- Hvað er hollur matur fyrir börn?
- Leiðbeiningar Lýðheilsustöðvar eru almennar
- Er þekking fyrir hendi í sveitarfélögunum til að túlka leiðbeiningarnar?
- Starfsfólk í mötuneytum þarf að hafa vörubekkingu til að útfæra matseðla
  - norræn verkefni hafa bent á að skortur sé á menntun
- Andrúmsloft í mötuneytum skiptir máli
- Framleiðendur þurfa að afhenda vöru sem mætir hollustusjónarmiðum og er jafnframt bragðgóð og ekki of dýr
- Hvað með skammtastærðir, fjölbreytni og samsetningu?
- Viðhorf foreldra?
- Borða börnin matinn?
- Norrænt samstarf - Lærum af reynslu annarra landa

Öll sjónarmið eru mikilvæg

- Hverjar eru þarfir iðnaðarins?
- Búa vísindamenn yfir mikilvægum upplýsingum sem bíða þess að verða að markaðshæfum afurðum?
- Næringarbúskapur ólíkra hópa
- Hver eru sjónarmið neytenda?
- Eru reglugerðir takmarkandi?

Heilsustefna Norðurlandanna

- Norðurlöndin hafa sett sér sameiginlega stefnu um aukin lífsgæði og betri heilsu með betri næringu og aukinni hreyfingu, byggða á stefnu Sameinuðu þjóðanna. Hvert land vinnur að því að koma þessari sameiginlegu stefnu í framkvæmd hjá sér, þar á meðal Ísland.
- Þar geta allir lagt sitt af mörkum en mestar líkur eru á árangri ef allir vinna saman.
- Ekki gleyma ánægjunni af að njóta góðrar máltíðar.

Verkefni matvælaíðnaðarins

- Hvaða áhrif hefur það að minnka salt og sykur eða skipta úr mettaðri fitu í ómettaða, auka trefjar
  - Hvaða tækni þarf að beita?
  - Þarf að breyta uppskriftinni?
  - Þarf að skipta um hráefni?
  - Breytist geymsluþolið?
  - Hvað með áferð vörunnar?
  - Eða bragðið?
- Neytendur kaupa ekki hollustuvörur sem ekki bragðast vel

Verkefni íslenska vettvangsins

- Móta stefnu iðnaðarins í rannsóknum og nýsköpun
- Hafa áhrif á stefnu stjórnvalda
- Auka skilning og liðka fyrir samstarfi milli hagsmunaaðila
- Bregðast við breyttum aðstæðum
- Forgangsraða verkefnum
- Efla nýsköpun á tilteknum sviðum
  - Skólamatur
  - Bætt nýting innlendra hráefna
  - Hefðbundinn og staðbundinn matur
  - Hollur matur í sátt við umhverfið
  - Krafa um sjálfbærni framleiðslu
  - Hvað með lífrænt?
  - Fleira og fleira

Árangur annarra

- Noregur
  - Norski rannsóknasjóðurinn hefur veitt myndarlegt fjárframlag – 1/2 stöðugildi
- Holland
  - Öflugt nýsköpunaráttak
- Austurríki
  - áttak til að styðja matvælaútflutning

Samtök iðnaðarins

Stjórn Þróunarvettvangs á sviði matvæla

- Ragnheiður Héðinsdóttir, SI
  - Guðrún Ólafsdóttir, Sýni
  - Guðjón Þorkelsson, Matís
  - Katrín Valgeirsdóttir, Rannís
  - Ragnar Marínó Kristjánsson, ARK
-
- Vettvangurinn er hýstur af Samtökum iðnaðarins - ragnheidur@si.is